

covi komediji Mercadet (št. 1193), da jo je »za oder priredil dr. Gavella« (GL), ali pri Verdijevi operi Moč usode (št. 2172), da Stritofov prevod ni nastal po originalnem Piavejevem libretu, marveč kot priredba Werflove predelave (GL).

Posebna pomanjkljivost repertoarnega popisa v publikaciji Slovenskega gledališkega muzeja pa je, da se v novejšem času, ko navajajo le datum premiere in zgolj število ponovitev, ne da razbrati, koliko sezon se je uprizoritev obdržala na odru niti kakšne spremembe je v tem času doživela. Večkrat se namreč za tiste številke skrivajo obnovitve, ki bi jih skoraj veljalo posebej zabeležiti.

Kljub naštetim pomanjkljivostim, ki niso ravno neznatne, pa bo knjiga vendarle lahko služila glavnemu namenu osnovne informacije o repertoarju slovenskih gledališč. Urednikom tudi ne moremo odrehati skrbnosti in prizadevnosti pri delu, zamerimo pa jim lahko hitrico pri pripravi publikacije, kar je verjetno povzročila jubilejna mrzlica in iz katere izvirajo gotovo vse našete napake. Če bi si uredniki vzeli še nekaj časa in popis ponovno temeljito preverili, bi imeli faktografsko zanesljivo osnovo zgodovine slovenskega gledališča, tako pa jo strokovnjak lahko uporablja le za izhodiščno informacijo in mora pogosto njene podatke pred uporabo še preveriti.

Jože Koruza

Filozofska fakulteta, Ljubljana

UDK 886.3.05 = 850 (048.1)

IVAN CANKAR V ČEŠKIH PREVODIH IN V LUČI ČESKE PUBLICISTIKE DO KONCA LETA 1918

Ob izbruhu prve svetovne vojne je bil, kakor smo videli, Ivan Cankar na Češkem že znan tudi v širokih množicah ne le kot najboljši slovenski pisatelj, marveč tudi kot borec za socialne in narodne pravice slovenskega ljudstva. Leta 1913 so skoraj vsi glavni češki dnevniki poročali o njegovem predavanju v Mestnem domu v Ljubljani in o njegovi aretaciji, po zaslugi Slovenskega prehleda pa so lahko zvedeli o Cankarjevem junaškem nastopu in o njegovih nazorih o jugoslovanskem vprašanju poleg Čehov tudi drugi slovanski narodi. Zato je bilo tudi med Čehi precej Cankarjevih prijateljev, ki so se ob avstrijski napovedi vojne Srbiji upravičeno bali za usodo slovenskega pisatelja. O njegovi popularnosti in priljubljenosti med češkimi bralci priča še bolj kot že omenjeni Vybíralov izbor črtic in povesti Sveto obhajilo in druge zgodbe 22 črtic in povesti, ki jih je 1914 objavil češki periodični tisk. Ti prevodi so izhajali tudi jeseni 1914, torej tudi takrat, ko je Cankar že sedel v celici št. 4 na ljubljanskem gradu kot ena prvih žrtev avstrijakantstva in ovaduštva na Slovenskem.

O Cankarjevi aretaciji so zvedeli Pražani 3. septembra iz popoldanske izdaje neodvisnega dnevnika Narodní politika,¹¹⁸ moravsko delavstvo pa istega

¹¹⁸ 32/1914, št. 242, str. 4.

dne iz brnskega časnika *Proletář*.¹¹⁹ Naslednji dan in pozneje pa so Čehi lahko brali o tem tudi v nekaterih drugih časnikih. Novico so objavili tudi dnevnik *Venkov*,¹²⁰ *Právo lidu*,¹²¹ *Samostatnost*,¹²² na severnem Moravskem pa *Ostravský deník*.¹²³ Zanimivo pa je, da je nista objavila znana praška dnevnik *Národní listy* in *České slovo*. Vest o Cankarjevi aretaciji 23. avgusta so češki časniki najbrž prevzeli iz slovenskih dnevnikov — *Samostatnost* se nanje tudi sklicuje — in jo prikrojili po svoje. V zvezi z aretacijo omenjajo nekateri listi tudi Cankarjevo predavanje v Vzájemnosti, socialdemokratsko *Právo lidu* pa navaja kot vzrok aretacije »baje Srbom prijateljsko dejavnost«. Štirinajst dni nato je sporočila *Národní politika*,¹²⁴ da je bil »v preteklih dneh slovenski pisatelj Ivan Cankar od vojaškega sodišča izpuščen«. Nato vesti o našem pisatelju ni več do leta 1916, ko je plzensko gledališče uprizorilo *Kralja na Betajnovi*.

Niso pa prenehali izhajati prevodi Cankarjevih črtic in povesti. V drugi polovici leta 1914, torej po atentatu v Sarajevu in tudi pozneje po izbruhu svetovne vojne, sta izšla še Vybíralova prevoda črtic *Za en poljub* (ponatis iz izbora *Sveto obhajilo* in druge zgodbe, *Večerník Práva lidu*, 3/1914, št. 151, 8. VII.) in *Listje* (Metoděj. Kalendář na rok 1915, Olomouc 1914; *Vyšehrad. Kalendář na rok 1915*, Olomouc 1914; *Velký moravský kalendář na rok 1915*, Olomouc 1914) in od neznanih prevajalcev črtici *Spomladi* (*Nova doba*, Plzeň, 19/1914, št. 78, I. VII.) in *Brez prestanka* (*Ostravský deník*, Ostrava, 14/1914, št. 163, 25. VII.).

Leta 1915 je izšlo 17 Cankarjevih proz. *Dunajska češka dnevnik* *Dělnické listy* in *Vídeňský deník* sta priobčila v Vybíralovem prevodu kar enajst črtic in povesti. V prvem so izšle: *Grobovi* (št. 133, 12. VI.), *Gudula* (št. 186, 14. VIII.) in *Krona* (št. 233, 9. X.), v drugem pa: *Mrtvi nočejó* (št. 71, 28. III.), *Na peči* (št. 84, 14. IV.), *Noč* (št. 94, 25. IV.), *Menice* (št. 128, 6. VI.), *Ti sam si kriv* (št. 140, 20. VI.), *Listje* (št. 163, 18. VII.), *Jure* (št. 252, 31. X.; št. 257, 7. XI.; št. 263, 14. XI.; št. 269, 21. XI. in št. 275, 28. XI.) in *Brez prestanka* (št. 282, 7. XII.). Vybíral je prevedel tudi črtice *Skodelica kave* (*Kladenská Svoboda*, Kladno, 2/1915, št. 13, 13. II. in *Pochodeň Hořice*, 10/1915, št. 7, 19. II.), *O vojski* (*Selské listy*, Olomouc, 33/1915, št. 16, 6. II.) in *Judežev poljub* (*Ostravský deník*, Ostrava, 15/1915, št. 170, 4. IV.), medtem ko je že omenjeni Karel Vondrášek objavil v praškem dnevniku *Naše* (prej *České*) slovo (2/1915, št. 105, 2. V.) prevod črtice *Izpoved*. Andrija Bortulin je objavil v majski številki odlične praške revije *Topičův sborník literární a umělecký* (2/1915, št. 8.) prevod črtice *Siromak Matija*, ki sta jo, kakor smo videli, že prej preložila K. Vondrášek in V. Zibr. *Plzenski Český deník* (4/1915, št. 226, 15. VIII.) pa je objavil pod šifro Ž-d prevod Antonína Zaluda črtice *Razgovor pod lipo*, ki jo je l. 1917 dobesedno ponatisnil, ne da bi navedel prevajalca, v *Slanem* izhajajoči tednik *Světlo* (40/1917, št. 4, 16. II.).

¹¹⁹ 5/1914, št. 106, str. 4.

¹²⁰ 9/1914, št. 215/4. IX./str. 11.

¹²¹ 23/1914, št. 245/5. IX./str. 8.

¹²² 18/1914, št. 243/4. IX./str. 3.

¹²³ 14/1914, št. 217/7. IX./str. 2.

¹²⁴ 32/1914, št. 286 /17. IX./, str. 7.

Naslednje leto je predvsem po Vybíralovi zaslugi izšlo sedem prevodov Cankarjevih proz, po Měrkovi pa eden. V že omenjenih socialnodemokratskih Dělnickih listih je Vybíral priobčil črtice in povesti Izpoved (27/1916, št. 5, 8. I. in št. 11, 15. I.), Pavličkova krona (27/1916, št. 46, 26. II. in št. 52, 4. III.), Sveti Janez v Biljkah (27/1916, št. 81, 8. IV., št. 87, 15. IV. in št. 95, 22. IV.) in Budalo Martinec (27/1916, št. 230, 7. X., št. 236, 14. X.). V olomuških agrarnih Selskih listih (34/1916, 4. III.) je objavil prevod črtice Najhujše,¹²⁵ v tedniku Rakovnický obzor (8/1916, št. 52, 25. XII.) in v Kladenski Svobodě (5/1916, št. 102, 20. XII.) pa prevod črtice Rumene rože. Vojtěch Měrka je objavil svoj prevod črtice Brez prestanka v prostějovskem časniku Hlasy z Hané (35/1916, št. 101, 20. II.). Isto črtico je, kakor smo videli, tri mesece pred Měrko prevedel že Vybíral.

Tudi v četrtem vojnem letu 1917 na Češkem zanimanje za Cankarjevo delo ni upadlo. Nasprotno, izšla sta dva knjižna prevoda in 15 proz v periodičnem tisku. Dr. Vojtěch Měrka je preložil triptih Volja in moč¹²⁶ in povest Gospa Judit,¹²⁷ v kroměříškem dnevniku Hana je priobčil črtici Signor Antonio (št. 248, 13. XI.) in Glad (št. 270, 8. XII.), v tedniku Vyškovské noviny (št. 47, 23. XI.) pa odlomek iz knjige Za križem pod naslovom O domovina, ti si kakor zdravje in črtici Matilda (št. 50, 14. XII.) in Mož pri oknu (št. 52, 28. XII.). Tudi B. Vybíral je objavil nekaj prevodov: v Dělnickih listih Jakobovo hudo delstvo (št. 86, 14. IV. in št. 93, 21. IV.), v Kladenski Svobodě črtice Večer ne ure (št. 43, 30. V.), V gaju (št. 21, 25. IV.) in Sočutni Jakob (št. 57, 18. VII.). Zadnji dve črtici sta ponatisnila tednika Berounský obzor (št. 22, 2. VI. in št. 29, 21. VII.) in Rakovnický obzor (št. 22, 2. VI. in št. 29, 21. VII.). Vídeňský deník pa je prinesel prevod Karla Vondráška Za en poljub (št. 205, 8. XI.). V podeželskih tednikih Český kraj (Plzeň, št. 52, 21. XII.), Naše noviny (České Budějovice, št. 52, 22. XII.) in Nezavislost (Poděbrady, št. 51—52, 22. XII.) pa je izšla v prevodu neznanega prevajalca Pravljiца svetega večera.

Zadnje leto vojne pa je doseglo zanimanje za Ivana Cankarja na Češkem vrhunec. Češki bralci so dobili kar dva knjižna prevoda. Karel Vondrášek je izbral pet Cankarjevih povesti (Kralj Malhus, Nespodobna ljubezen, A jaz pojdem, Sveti Janez v Biljkah in O človeku, ki je izgubil prepričanje) in jih izdal pod naslovom Kralj Malhus in druge povesti,¹²⁸ Bohuš Vybíral pa je izdal

¹²⁵ Čeprav je bil B. Vybíral v začetku leta 1916 na soški fronti, je pripravil za Selské listy izbor prevodov iz slovenske literature, v katerem so bili zastopani Gregorčič, Cankar, Zupančič, Lovrenčič, Majcen, Bevk in Dornik, in za uvod napisal obširen članek S straže nad Sočo, toda cenzura mu je pobelila ne samo skoraj ves članek, marveč tudi prevode, ki so izšli pozneje. Prim. Selské listy 34/1916, št. 27 (4. III.), pril. Besídka, str. 2.

¹²⁶ Vůle a moc. Ze slovinštiny přel. V. Měrka. V Prostějově (1917), J. F. Buček. 102 str.

¹²⁷ Paní Judita. Ze slovinštiny přel. dr. Vojtěch Měrka. Prostějov (1917), J. F. Buček. 99, (1) str. Doslej smo mislili, da je prevod izšel l. 1918, toda kritika Jana Zachovala v Vyškovských novinách 28. XII. 1917 je dokaz, da je Buček izdal knjigo zadnje dni l. 1917.

¹²⁸ Král Malchus a jiné povídky. Ze slovinštiny přel. dr. Karel Vondrášek, Praha 1918, J. Bř. Hurka, 80 str. České prameny III.

knjigo *Troje povesti*.¹²⁹ V časnikih in revijah je izšlo 26 prevodov Cankarjevih pesmi, povesti in črtic, predvsem po zaslugi dr. Vojtěcha Měrke, ki je objavil v moravskih časnikih enajst črtic: v kroměříšskem dnevniku *Hana Marta* in *Magdalena* (10/1918, št. 153, 20. VII.), *Človek* (št. 159, 27. VII.), *Original* (št. 162, 31. VII.), *Moja miznica* (št. 163, 1. VIII.), *Epilog* (št. 175, 10. X.), v *Zábřehu* izhajajočem tedniku *Moravský Sever* iz samotne družine (18/1918, št. 36, 23. VIII.) in *Mrtvi nočejo* (št. 54, 20. XII.), v tedniku *Vyškovské noviny* pa že nekajkrat prevedeno črtico *Ada* (27/1918, št. 29, 19. VII.), dalje *Ti sam si kriv* (št. 32, 9. VIII.), *Tisto noč* (št. 34, 23. VIII. in št. 35, 30. VIII.) in *Pismo* (št. 38, 40 in 41.). S prof. Janom Kamenářem sta prevedla menda samo prvo pesem iz *Erotike* *Sla si mimo mojega življenja*, ki je izšla v dnevniku *Hana* (št. 166, 17. VIII.), medtem ko sta z Jiřijem Wolkerjem, takrat še srednješolcem in Měrkovim učencem, prevedla iz *Erotike* kar 12 pesmi, ki so izšle v istem dnevniku: *O mraku sedim na vrtu* (št. 174, 8. X.), *Tam sredi morjá, tam sredi morjá...* (št. 176, 11. X.), *Pokopal sem svojo ljubezen...* (št. 197, 12. XI.), *Nebó gori od zvezd nešteti...* (št. 210, 27. XI.), *Iz moje samotne grenke mladosti...* (št. 214, 1. XII.), *Saj to že davno sem na tihem slutil...* (št. 217, 5. XII.), *Na mojo pot ne troši rož dišečih...* (št. 229, 19. XII.) in v drugih moravskih listih: v prostějovskem časniku *Hlasy z Hané: Oj ljubica iz prejšnjih dni...* (37/1918, št. 70, 31. VIII.), *Plavala je luna nad oblaki...* (št. 73, 11. IX.), *Jaz sem te čakal ob poznem mraku in Ah ne verjemi, da te ljubim* (št. 102, 18. XII.), v Prostějovskem rozhledu: kakor *Dijana od mrzlega mramorja* (8/1918, št. 79, 5. X.) in v bogatih kočijah se vozijo (9/1919, št. 1, 8. I.). Obe pesmi sta izšli istega dne tudi v olomuškem tedniku *Proudy* (9/1919, št. 1, 8. I.) in v tedniku *Litovelský kraj* (9/1919, št. 1, 8. I.), povsod z isto napako *Candarovy* [!] sbírky namesto *Cankarovy*. V tedniku *Vyškovské noviny* pa je izšla pesem *Oblatil sem ljubezen tvojo čisto* (27/1918, št. 51, 20. XII.) Ostale prevode so objavili: Bohuš Vybíral črtico *Bebec Martin* (*Dělnické listy*, 29/1918, št. 133, 18. V.), J. K. Strakatý črtico *Peter Klepec* (*Národní listy*, 58/1918, št. 97, 28. IV.) in František Vinko Zibr črtico *Bobi* (*Venkov*, 13/1918, št. 161, 14. VII.).

Čeprav prevajalcem ne gre odrekati velikih zaslug za popularizacijo slovenske literature, zlasti Ivana Cankarja, med Čehi, ne smemo prezreti tudi negativnih strani njihovega dela. Številni navedeni prevodi namreč niso niti po jezikovni niti po umetniški plati v češčino prenesli lepoto izvirnika, velikokrat pa so prevajalci delali tudi napake, ki spreminjajo celo pomen stavkov. Ne gre navajati vseh, zato se bomo omejili samo na knjižne prevode, in še v teh opozorili samo na hujše primere, ki so tipični za prevajalce iz slovenščine v češčino nasploh, čeprav bi bila podrobna analiza vseh prevodov nedvomno zelo zanimiva, poučna in koristna.

V prevodih del Volja in moč in *Gospa Judit* je večina napak nastala iz nezadostnega znanja slovenščine, zlasti pa iz nepoznavanja natančnega pomena nekaterih prislovov, oziranih zaimkov, predlogov itn., ali pa iz podobnosti čeških in slovenskih besed z različnim pomenom. V prvo skupino spadajo zlasti napačni prevodi besedic toda (prev. také ali tedý — tudi in torej), kaj

¹²⁹ Tri povídky. Přel. dr. Bohuš Vybíral. V Praze 1918, A. Neubert. 269, (1) str. Pestré květy 8.

(prev. proč — zakaj), zakaj v pomenu kajti (proč — zakaj?), tedaj (tedy — torej), torej (tehdy — takrat), zdaj (zde — tukaj), nikar (nikdy — nikdar), vsaj (vždyť — saj), saj (aspoň — vsaj), ali (ale — toda), pa (pak — nato, potem), nihče (nic — nič), nalašč (zvlášť — posebej), včasí (časem — sčasoma), prav (zrovna — ravno, npr. prav dobro — zrovna dobře — ravno prav), čisto v pomenu popolnoma (čistý — čist, snažen), še v pomenu niti (ještě — še v pomenu dodajanja, nadaljevanja), prisl. lahko (lehce — lahko pridev.), pom. gl. sem (sem — sem prisl.), kjer (poněvadž — ker), predl. čez (přes — čez prisl.), najbrž (nanejvýš — kvečjemu), več v pomenu že (dále — dalje), prisl. celó (vše — vse), hudo v pomenu zelo (zlé — zlo samost.), kar (co — kaj), prisl. veliko (veliký, prid.), more (musí — mora), nocoj (v noci — po noči), zjutraj (zítra — jutri), vsako noč (celou noc), temveč (lépe — bolje), vendarle (ústavičně — neprenehoma) nenadoma (bezohledně — brezobzirno) itn. Prevajalec ne dela teh napak vedno, marveč le tu pa tam, iz česar lahko sodimo, da je marsikak spodrsiljaj zakrivila tudi naglica in premajhna natančnost. V drugi skupini srečujemo besede, ki so in bodo vedno trd in nevaren oreh za marsikaterega češkega (in v drugi smeri tudi slovenskega) prevajalca, besede, ki so enake ali podobne v slovenščini in češčini, imajo pa različen pomen:

Izvirnik ¹³⁰	Prevod	Prevod prevoda
se je udal (5)	prozradil (10)	je izdal
na shodih (6)	na schodech (10)	na stopnicah
bi brali strahote (7)	by sbírali úzkosti (11)	bi pobirali tesnobe
nagnúti (7)	skloněni (11)	nagnjeni
znanci (9)	znalci (15)	poznavalci
so mu stregli (14)	ho střehli (16)	so nanj pazili
Kaj je treba teh reči (14)	Nač je třeba těch řeči (16)	čemu je treba teh govoric
Bog ne kaže ... ciljev (15)	Bůh nekáže ... cilů (17)	Bog ne pridiga (ne ukazuje) ciljev
hlapec (17)	chlapec (18)	deček
grde (24)	hrdé (24)	ponosne
podobe (28 in dr.)	podoby (27 in dr.)	podobnosti
narahlo (35 in dr.)	rychle (32 in dr.)	hitro
zapovedano (39)	zapovězeno (35)	prepovedano
nemoč (46)	nemoc (40)	bolezen
poceni je ta čednost (63)	cenná je ta slušnost (52)	dragocena je ta spodobnost
poceni je ta čednost (63)	nedostávalo by se mně síly (54)	ne bi mi primanjkovalo moči
sam zase bi bil umetnik (65)	sám byl bych opět umělcem (54)	Sam bi bil smet umetnik
izgovor (66)	rozhovor (55)	pogovor
ležati len (68)	ležeti jen (56)	ležati samo (slovaško len = samo)

¹³⁰ Strani navajam po 1. izdaji izvirnika (Lj. 1911), ki ga je prevajalec uporabljal.

onesveščen (82)	znesvêcen (67)	oskrunjen
nocoj kakor sinoči (85)	v noci jako včera v noci (69)	ponoči kakor včera ponoči
nihče jih ne moti (85)	nic je nezarmoutí (69)	nič jih ne razžalosti
sajaste pege (102)	zaseté skvrny (85)	posejane pege
v šop zgrabi liste (102)	v kûlnu shrabe listy (85)	v kolnico (v šupo!) pograbi liste
preslišal očitkov (105)	ořeslyšel výčitek (84)	nisem slišal očitkov
kanton ob cesti (107)	kraj u cesty (87)	kraj ob poti
in smo se redili (108)	i činili (88)	in delali (hrv. radili!)
pamet (111)	namět (90)	spomin
zavest (111)	závist (91)	zavist
bezniške besede (111)	bezvýznamná slova (91)	nepomembne besede
strahota (112)	bázeň (91)	strah, bojazen
žala beseda (115)	žalostné slovo (94)	žalostna beseda
se je ponižal med živali (120)	a ponižil se mezi živými (97)	ponižal se je med živimi
na odeji (124)	na oděvě (100)	na obleki
na samotnem kraju (125)	na samém kraji (101)	popolnoma na koncu (na robu)

Lahko bi našli še lepo število napačno prevedenih besed, med katerimi so tu pa tam tudi take, ki zelo motijo:

da lepo izhajaš (2)	abys dobře vypadal (8)	da bi dobro izgledal
kamnosek (15 in dr.)	sochař (16 in dr.)	kipar
pa je takoj uganila (19)	ihned pak mě odstrčila (21)	nato me je takoj odsunila
ladjestavcu (20)	námořníku (21)	mornarju
pa se je prekinil (26)	pak poposeděl (25)	nato se je presedel
obraz je bil potrť (41)	tvář byla zděšena (36)	obraz je bil zaprepaden
tolažim se (68)	soužím se (56)	mučim se
če se ne premislite v Lj. (68)	což nemyslíte na L. (57)	Kaj ne mislite na Lj.
če se ti ni mudilo (70)	když jsi nezmeškal (58)	če nisi zamudil
stavim (71)	tvrdím (59)	trdim
zakrpana suknja (79)	špinavý kabát (65)	umazana suknja
da jo pobereš (81)	čisti ji (67)	prebrati (čitati) jo
zgodnje hrepenenje (84)	poslední dychtění (68)	zadnje koprnenje
poročila se bova (87)	oddali jsme se (71)	poročila sva se
ni je več (96)	nikdy již (78)	nikoli več
se je človeku smilil (102)	se slitoval nad člověkem (83)	se je usmilil človeka
do Matjaževih časov (104)	do Matoušových časů (85)	do Matevževih časov
o izdani mladosti (126)	o ztracené mladosti (101)	o zgubljeni mladosti

Tudi v prevodu Gospe Judit je precej napak, toda manj kot v knjigi Volja in moč. Marsikatero besedo, ki jih mladi prevajalec prej ni razumel, so sedaj

prevedene pravilno. Prav tako je prevajalec bolj previden in pazljiv, toda še vedno premalo, kakor je videti tudi iz naslednjih napak:

v čedno hišo (5)	do ctnostného domu (5)	v čednostno hišo
se je zmotil (5)	zbláznil se (5)	znorel je
moja pravica in na nekak način celo moja čednost (4)	já mám pravdu a v něčem dokonce jsem čist (5)	prav imam in po neki strani sem celo čist
prijel se je za lase (55)	chytil mne za vlasy (42)	prijel me je za lase
veličasten boj (59)	velmi čestný boj (45)	zelo časten boj
klepetav prepír (59)	kleветný boj (45)	klevetniški boj
da bi malo podrezali (60)	aby trochu nařezali (46)	da bi nekoliko narezali (natepli)
naj zgnije vse skupaj (61)	necht zhyne vše vespolek (47)	naj pogine vse skupaj
korec (62)	kropenka (48)	kropilnica
za svojo družino (63)	o svou společnost (48)	za svojo družbo
ker sem hotel postaviti (65)	když jsem se chtěl vzepřít (49)	ko sem se hotel upreti
taborski časi (71)	válečné doby (54)	vojni časi
zaničevanje (81)	zničení (61)	uničenje
vrgla sem odejo raz sebe (82)	svlékla jsem se (62)	slekla sem se
konec romanja (89)	konec románu (67)	konec romana
deževno vlažen večer (90)	vlahý večer před deštěm (68)	topel večer pred dežjem ¹³¹
zaničevalno očitjanje (91)	zničující vyčitka (68)	uničujoče očitjanje
vštric mene (92)	mně vstříc (69)	meni nasproti
da se stene ožijo (95)	že ožijí stěny (72)	da stene oživijo
z rosnojasnimi očmi (96)	rozjasněnima očima (72)	z razjasnjenimi očmi
zakaj je posvečeno zakonsko življenje (98)	proč je zákonem posvěcen život (74)	zakaj je z zakonom posvečeno življenje
nevedne oči (100)	nevidomé oči (75)	slepe oči
kako resnično (103)	jak vážně (78)	kako resno
o balineanju (105)	o tokání (78)	o petju divjega petelina
se je zganil (107)	zmíral (80)	umiral, ugašal
za silo (118)	v krajní potřebě (89)	v skrajni potrebi
nemarni fant (130)	bezstarostný hochu (97)	brezskrbni fant
omahnul je (130)	máchl (98)	zamahnul je

Marsikatero napako, zlasti spreminjanje trdilnih stavkov (npr. na str. 121 ki sem ga imela tako rada, na str. 123 mu je prišlo na misel in dr.) v nikalne in tudi vsaj nekatere slabo prevedenih prislovov in zaimkov je zakrivila naglica.

Znanje slovenščine, ki si ga je dr. Měrka pridobil najbrž v Pragi na tečajih Adrije in med slovenskimi visokošolci, je bilo torej skromno, vendar ga je s pridom uporabljal. Ko se je leta 1911 naselil v Prostějovu, se je posvetil sicer predvsem godbi — bil je nadarjen skladatelj, klavirist, glasbeni pedagog in kritik — toda z enako ljubeznijo in vnemo se je zanimal tudi za literaturo, zlasti za književnosti jugoslovanskih narodov. Bržkone je še v Pragi prevajal

Vinjeta, ki jih je po prihodu v Prostějov objavljala v moravskih listih. V načrtu pa je imel tudi prevod Erotike, saj ga je mikala ne le njena usoda, ampak tudi umetniška vrednost. S prof. Janom Kamenářem, izbornim poznavalcem in prevajalcem nemške poezije, je prevedel prvo pesem iz Erotike. Kmalu si je dr. Měrka našel drugega sodelavca. Kot profesor glasbe in češčine na dveh prostějovskih srednjih šolah se je zblížal z nadarjenim srednješolcem, pozneje znamenitim pesnikom Jiřijem Wolkerjem. Z njim se je domenil, da bosta skupaj prevajala Cankarjeve pesmi, pa tudi Kettejeve, Gradnikove in Gregorčičeve.¹³² Po pripovedovanju dr. Měrke so bile Wolkerju pesmi Erotike zelo všeč. Spominja se, s kakim navdušenjem je recitiral prevod pesmi V bogatih kočijah se vozijo baroni, tatjé, bankirji in s kakim zadovoljstvom je bral tudi nekatera druga dela slovenskega pisatelja, ki mu jih je v svojih prevodih dal brati. Da je Wolker že v zgodnji mladosti postal naprednih nazorov, po maturi v Pragi pa komunist, pripoveduje dr. Měrka, ima velik delež slovenski pisatelj Ivan Cankar. Ta sprememba in tako razpoloženje sta se pripravljala še v času pesnikovega bivanja v Prostějovu. Ivan Cankar je trd, neizprosno, neupogljiv in neusmiljen kritik neodkritosrčnega malomeščanskega življenja. Wolker se je seznanil z njegovimi deli v svojih prevodih do leta 1919. Če je bila že omenjena pesem o bankirjih za Wolkerja iskra, je bil Hlapec Jernej tako rekoč vulkan, ki ga je naravnost navdušil. Ne vem, kolikokrat sva razpravljala o Jernejevem boju za pravico! Wolker se je začel zavedati socialnega vprašanja... Nanj pa ni tako močno deloval samo Hlapec Jernej, marveč tudi druga dela Ivana Cankarja: Volja in moč, Gospa Judit, Milan in Milena, Ob zori, Nina, Bela krizantema, drami Jakob Ruda in Lepa Vida ter lepo število povesti. Tako se je po svojih rokopisih seznanil s Cankarjevo satiro, sarkazmom, ironijo, z bičanjem vseh grdobij, z razklanostjo inteligentov, s pubertetno in strastno ljubeznijo mladine, z nasprotjem med voljo in močjo. Za eno svojih pesmi si je izbral celo Cankarjev naslov Volja in moč; v njej je izrazil cankarjevsko razklanost ljudi 20. stoletja. Mar se ne spomnite ob Wolkerjevi pesmi »Strast« (Vášeň) Cankarjevih liričnih verzov? Ali denimo »Ponoči je deževalo« (Dnes v noci pršelo) — mar ni to cankarjevski brezup? Pa pesem »Prav, pa še en ples« (Nuž, ještě jeden tanec) — mar ni to cankarjevski beg pred mogočim razočaranjem? O slehernem Cankarjevem delu sva se dolgo pogovarjala in očitno je bilo, kako vnet je Wolker za tega pisatelja. Ko je prebral Belo krizantemo, je rad nosil bel cvet v gumbnici. Globoko je občutil idejo knjige in je svoje razumevanje kazal tudi na zunaj. Kdor misli, da Cankarjeva lirika ni našla odmeva v Wolkerjevem delu, se moti! Le pazljivo berite njune lirične pesmi, pa boste našli v njih veliko vzporednic, predvsem v Wolkerjevih zgodnjih verzih. Glavna struna, najbolj pomembna, kar ima Wolker od Cankarja, pa je seveda to, da se je zasedrila v njem socialistična ideja, ki se je pozneje razrastla v komunizem.¹³³

Se bo nadaljevalo
Oton Berkopec
 Praga

¹³² Prim. spomine dr. V. Měrke v članku Jiří Wolker jako gymnasta (Časopis Matice moravske 1968, št. 1;) in članek Otona Berkopca Jiří Wolker, prevajalec slovenskih pesnikov (Prostor in čas 1/1969, str. 524—534).

¹³³ Op. c. str. 5—6.